

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Երբ
հաս-
նալ
մէջ,
պի-
տան
պի-
տան

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարեկանը 6 րուբլ:
Ուսանողի համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի նմանագրատան մէջ:

Օտարապաշտոնային գիտնում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Мшак»

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաջօրեայ 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տոն օրերից):

Ցուցատարարութիւնը ընդունվում է ամեն յիշուով:

Ցուցատարարութիւնների համար, զմարտի 1-ին
կտրարանչիւր քստին 2 կոպեկ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

„ՄՇԱԿ“

ԱՄԵՆՈՐԵԱՅ ԼՐԱԳԻՐԸ

ԵԿՈՂ 1882 ԹԻՒՆ

(Տ Ա Ս Ն Ե Ւ Մ Է Կ Ե Ր Ո Ր Դ Տ Ա Ր Ի)

Կը հրատարակվի նոյն դիրքով և նոյն պրոգրամայով:
ՊՐՕԳՐԱՄԱ. I. Տէրութեան կարգադրութիւններ, II. Առաջնորդող յօդուածներ, III. Ներ-
քին տեսութիւն, IV. Արտաքին տեսութիւն, V. Խառն լուրեր, VI. Հեռագիրներ, VII. Ֆելիետոն
կամ Բանասիրական, VIII. Ցայտարարութիւններ:
ԼՐԱԳԻՐԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐԸ, 10 րուբլ է, կէս տարեկան 6 ր., իւրաքանչիւր
ամսին 1 րուբլ: Հատով համարները 5 կոպեկ:
Գրվել կարելի է խմբագրութեան մէջ հետեւեալ հասցեով. Тифлис, редакция «Мшак».
Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Ալեքսան-
դրապօլից: Նամակ խմբագրին: Ներքին լուրեր:
—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գերմանիա: Ֆրան-
սիա: Արտաքին լուրեր:—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ:—Հե-
ռագիրներ:—ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ԲԱ-
ՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Մշակների զրութեան առիթով:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ

Նոյեմբերի 22-ին

Լրագիրներից յայտնի է, որ Ամբրոսիոս վ.
Ռուբինսկին յունիս և յուլիս ամիսներում ե-
կել էր այստեղ իր հիմնելի դպրոցի համար հան-
գանակութիւն անելու: Այդ նպատակի համար

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄՇԱԿՆԵՐԻ ԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Ես վերն ասեցի, թէ մշակների բնական մարդ-
կային իրաւունքները ուսնակոխ են լինում զա-
նազան շահախնդիրների ձեռքում, հարկաւոր է
այժմ վերադառնալ սրան և տեսնել, թէ այդ
ինչպէս է կատարուում Բագուի մշակների կեան-
քում: Թող ներքին ինձ կանխապէս խոստովա-
նել, թէ որքան էլ որ ցանկանամ, այնու ամենայ-
նիւ չեմ կարող ստանարին խօսել այն գործա-
րանատէրերի վարմունքի մասին, որոնց ձեռքում,
չառ ժամանակ, մշակը կորցնելով իր բոլոր
մարդկային զգացմունքները և արժանաւորու-
թիւնները դառնում է մի անշունչ առարկայ, մի
գործիք, կամ լաւն ասած մի անպէտք հնոթի,
որի հետ կարող են վարվել ինչպէս կամենա-
ւոր: Եւ նոյն իսկ ամենաանաւարտ և ամենա-
անտարբեր մարդը անգամ կը կորցնի իր սա-
նաւորութիւնը և անտարբերութիւնը եթէ նա
մի փոքր խորը նայէ այդ պարսկների դէպի ի-
րանց մշակները ունեցած վատ և հակամարդկա-
կին արարմունքները վրա: Խօսքս մի քանի բա-
ցառութիւններին չէ վերաբերվում, ինձ համար
միանգամայն անարդարութիւն կը լինէր դատա-
վարել և այն մշակատէրերին, որոնց խիղճը
համեմատաբար մաքուր է, որոնք փոքր ի շատէ
հասկանում են, թէ մշակը աղքատ կենդանի
միջոցն առարկայ է, թէ նա եւ, ինչպէս մարդ,
ունի իր մարդկային սուրբ իրաւունքները—որոնց

ուսնակոխ անելը առ նուազն խիստ բարոյական
յանցանք կարող է համարվել—թէ մշակը եւ
ունի կեանքի դառնութիւնները և ուրախու-
թիւնները զգալու ընդունակութիւն: Բայց և
այնպէս այդ բացառութիւններն էլ ինչպէս բա-
ցառութիւններ կազմում են շատ անշունչ թիւ,
որը ինչպէս և ինչ չէ կարող արդարացնել մե-
ծամասնութեան զգուշի արարմունքները: Զգուշե-
լի եմ ասում—որովհետեւ ուրիշ կերպ չէ կարելի
անուանել այն խտտաբարոյ և քարասիրտ բու-
ժուաների արարմունքը, որոնք իրանց անձնա-
կան շահերի համար ձնչում հաւածում են մշակին,
հաւատարմացնելով նրա զրութիւնը միջնադարեան
գերիների զրութեան հետ միայն այն պատճա-
ռով, որ նա նիւթական կախումն ունի իրան-
ցից:

Իրպէս զի չը մեղադրվիմ չափազանցութեան
մէջ, չտալու եմ առաջ թերեւ չոր փաստեր,
որոնք ամեն փիլիսոփայութիւնից աւել կարող
են հաստատել իմ խօսքերը: Այդ փաստերի մա-
սին անհրաժեշտ է կրկին անգամ դառնալ դէպի
գործարարները:

Առաջին աչքի ընկնող անխղճութիւնը այս-
տեղ, գործարանատէրերի կողմից այն է, որ նը-
րանք չեն որոշում հասնարների գործելու ժամա-
նակը կամ լաւն ասած որոշում են օրական շատ
երկար միջոց: Շատ քիչ գործարանատէրեր կան,
որոնք իրանց մշակներին բանցնում են օրական
12—13 ժամ: Իսկ մեծամասնութիւնը բանաց-
նում է նրանց օրական 16—17, շատ ժամանակ
19—21 ժամ: Մանր գործարաններում, ուր նը-
րանց տէրերը իրանց շահի համար օրական փո-
խանակ մի անգամի, երկու կամ երեք անգամ
են ֆոտոգրֆէ քաշում—մշակները առաւօտեան 3
ժամից սկսած շարունակ մինչև երեկոյեան 10—
11—12 ժամը գործում են այն էլ անդադար,

մէջ յայտնէ, թէ իր դպրոցը բացված է, Սահա-
կանուհեան դպրոցի վարչութիւնը պարտաւոր
լինի այդ գումարը վերադարձնել նրան, իսկ ի
հակառակ դէպ, գումարը մնալու է անդառ-
նալի սեպականութիւն յիշեալ օրիորդական
դպրոցին: Այսօր, նոյեմբերի 22-ին 403 րուբլ
50 կոպեկը յանձնվեց դպրոցի վարչութեանը:
Հոկտեմբերի 31-ին Ալեքսանդրապօլի գաւա-
ռապետ պ. Մ. Ի. Նիւթումով թողեց Ալեքսանդ-
րապօլը, նշանակված լինելով ուրիշ տեղ նոյն
պաշտօնով, առ այժմ նրա տեղը դեռ մարդ չէ
նշանակված. ժամանակաւորապէս նրա պաշտօնը
վարում է պ. Վ. Շախաթունեանցը:

Ինչպէս պատմում են, քաղաքի բնակիչներից
չափերի վրա մի քանի տարի շարունակ քաղա-
քային հարկեր կան ապառիկ մնացած, որ բա-
ւականին մեծ գումար են կազմում: Ի՞նչ են ա-
նում պ. պ. քաղաքային թաղապետները, ին-
չու են բարձի թողի արել այս կարևոր հարցը:
Ինչու չեն աշխատում ստանալ այդ ապառիկ-
ները:

Չը նայելով այսքան անգամ լրագրներում ե-
ղած բողոքներին, դարձեալ մեր բազարը կարգ
ու կանոնի տակ չը մտաւ: Մի ժամում հազար
ու մէկ խայտառակութիւն է պատահում այն-
տեղ: Լաւ կը լինէր, կարծեմ, որ այն անձինք,
որոնց վրա է դրված քաղաքի բարեկարգու-
թեան հոգսը, մի քիչ նեղութիւն կրէին և մեզ
այս անկարգութիւններից ազատէին:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, նոյեմբ. 30

Յանուն պատմութեան խօսելով ձեր 223 թիւ
թերթի «Ներսիսեան վանք» առաջնորդող յո-
դուածի մէջ պատմութեան դէմ սխալ կը գոր-
ծէք, երբ կը կարծէք թէ, ասկից յիսուն տարի

իսկ եթէ պատահում է, որ մշակները փոքր ինչ
այդ միջոցում անշատաւում են գործից, այդ լի-
նում է կէսօրվայ ժամանակին: Մի քանի րո-
պէ այն էլ ի հարկէ հայ ուսնելու համար, բայց
չառ անգամ էլ, երբ գործը ստիպողական է, մը-
շակները հացը ուտում են գործելով: Օրական
19—21 ժամ շարունակ գործել այն էլ ֆիզիքա-
պէս, այդ ոչ միայն կարող է մարդու առողջու-
թեան վնասել, այլ և շատ կարճ միջոցում նրան
գերեզմանի խորը տանել և հէնց այդպէս էլ
պատահում է ինքզ մշակների համար: Եթէ մեք
ունենայինք ճիշտ ստատիստիքական տեղեկու-
թիւններ, կարող էինք իմանալ թէ տարեկան
Բագուի գործարաններում բանող մշակների ինչ
անազան պրոցենտ է անհետանում աշխարհի երե-
սից, մի կողմ թողնելով դեռ հիւանդացողների
թիւը, որը համեմատաբար շատ և շատ պէտք է
լինի: Գու, ընթերցող, հազիւ թէ կարողանա
ինձ ցոյց տալ մի հատ մշակ, որը այստեղից իր
հայրենիքը վերադառնալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնաւոր և շատ ծանր է, քան թէ
մի ուրիշ ֆիզիքական աշխատանք: Թէ ինչու մն
է կայանում այստեղ մշակների գործը և նրա
ծանրութիւնը դժբաղդանալու ժամանակ տանէր իր
հետ այն առողջութիւնը, որ նա ունեցել է գոր-
ծարան մանկու առաջին օրը: Պէտք է ի նկատի
ունեցած և այն հանգամանքը, որ նաւթային
գործարաններում բանող մշակների գործը համե-
մատաբար փասնա

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հին-Նևախիձնեխի և ՆիՅ մեղ գրուած են, Վերք քաղաքի ազգային գործերի գրութիւնը, նոյն-պէս և ամբողջ գաւառի, նշանաւոր է իր մե-ռելալին անտարբերութեամբ: Հին-Նախիշնանը իր գաւառով ունի 8 դպրոց, որոնցից 2 քաղա-քում, իսկ մնացածները գիւղերում: Ներկայ ու-սումնական տարում այդ ծխական 8 դպրոցնե-րից 6 հատը փակվեցան, որոնց թիւում և քա-ղաքիս երկսես դպրոցները: Նրկու դպրոցներն էլ որոնք մնացել են դեռ ևս, աննկարագրելի խեղճութեան մէջ են. նրանցից մինում երկու ուսուցիչները, որոնցից իւրաքանչիւրը տարե-կան 150 բուրդ ուռնի է ստանալ, դասախո-սում են դարբակ պատերի համար, քանի որ ա-չակերաններ չը կան, իսկ երկրորդում աչակերո-ւները նստում են մասամբ նստարան կոչված եր-կու անաաշ փայտի կտորների վրա, մասամբ էլ սառը աղիւսների վրա: Դրանից թող երբակա-նէ ընթերցողը թէ ինչ տեսակ մարդիկ են մեր պայտտիկ թէ աչկարանակաւ և թէ հողերական հայ առաքնորդը անձինքը:

Եկզ զրում էն ԱԼԷԲՍԱՆԻՐԱՊՈԼԻՑ որ այդ
քաղաքում բկացաւ շատ է տարածված ման-
կանից մէջ: Թղթակիցը ասում է որ այս տարի
ձմեռը շուտ է սկսվել: Ավստրուսըրը Ալէքսանդ-
րապօլում ընկած է և վաճառականները տըր-
տունքը ամեն կողմից է լավում:

Տպում ենք ներկայ համարում Երուսալեմի միաբան Սահակ վարդապետի նամակը, որով նա պատասխանում է մեր առաջնորդող յօդուածին՝ Գերպատարի հարը-սուրբը շատ աննախանձակ զոչներով է նկարագրում և, Պօլսի Պօղոս պատրիարքի պատմական անձնաւորութիւնը

Այսօր, ուրբաթ օր, դեկտեմբերի 4-ին, Արժ րուհու թատրոնում լինելու է օրիորդ Բերթելեյ ղէնՖիւն: Օրիորդը մեր ֆրանսիական օպերետա յին խմբի մէջ հասարակութեան սիրելին է յոյս կալ որ այսօր թատրոնը նոյնքան լի կ լինի, որքան անցեալ անգամ, օրիորդ Նուրի ղէնՖիւսին:

պարհի լպրծուն (СКОЛЬЗКИЙ) լինելու պատճառով
սայթաքում է ու վերընկնելով թէ իրան է մնա-
նում և թէ ձեռի անոթն է փչրում, որը նր-
համար մեծ դժբաղդու թիւն է քան թէ անձա-
մնասկեր:

Չորրորդ դործն է՝ նաւթը, որ արդէն անխտան (неочищенный) ֆոտոգէն է պատրաստված այ չաներից կրկին անգամ մի ուրիշ տեղ տեղափոխելը, ուր նա պիտի կատարելագործվի ձուլվելով կաւաբարի (поташь) և արջասպաւուղի (купоросное масло), վերջին հիւթի վտանգաւր ընւառութիւնը ամենքին յայտնի է և մշակել հարկեաւոր է նրա հետ մին զըռչուկենով վաճելէ, ըստ որում բաւական է, որ կուպորոսի կաթիլն անգամ ընկնի նրա մարմնի վրա և նայրում է ինչպէս կրակի, Բայց մշակենքը որքան էլ որ զգոյշ լինեն, այնու ամենայնիւ նրանց շատերն են վնասվում այդ վտանգաւոր հիւթին ինչպէս մի օր ես տարաբաղդութիւն ունեցն տեսնել մի մշակ, որը իր մէջըւում կուպորոսի վէբ մի շէշ տանհելու ժամանակ յանկարծ մէջըն տրաքովել էր և նրան ոտից մինչև գլուշողայնիւ, Յաւալի էր այդ գրութիւնում տեսն մշակին, որը ամբողջ մարմնով այրվում էր խելագարի նման գոռաւով փախչում էր այս այն կողմը մինչև որ ներկայ եղողները մի կողմուր սրսկելով նրա վրա ազատեցին խեղճ անփախչելի մահից, Թէպէտ և սաստիկ վնասվա Բայց ամենազարմանալին այն էր, որ մշատէրը, որի կոշիկի վրա մի կաթիլ ընկել կուպորոսից այդ ժամանակ, մշակին մոռացա իր անպիտան իօրիկի հոգեւում էր:

Ահա այդ տեսակ և սրա նման ուրիշ ծանր վտանգաւոր գործեր է կատարում գործարարն ու բանող մշակը օրվայ ամբողջ 19—21 ժամանդարար պատերազմելով մահի և քաղցածի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նոյեմբերի 29-ին կայսերական թիւ 4-
առ քննչու ժամանակ պատգամաւոր Բիկ-
կերտ հարցրեց կառավարութեանց, արդեօք
շուտով կը ներկայանայ լոյսխոտազին ընդ-
նորդական ստատիստիկան: Պետական կանց-
լերի ներկայացրած ստատիստիկական Բիկկերտ
կատարեալ չէ համարում, մանաւանդ ու-
ղատամիտ կուսակցութեան վերաբերու-
թեամբ: Պետական կանցլերը աւելի քիչ
քուէներ հաշուեց, քան թէ այդ կուսակ-
ցութիւնը իսկապէս ստացի է: Իշխան Բիս-
մարկ սասց, որ նրա ստատիստիկան ճիշդ
էր և եթէ ինքը այդ առաջ բերեց, դու
պատճառը ազատամիտների պարծենկոտու-
թիւնն է, որոնք առանց իրաւունք ստա-
նալու խօսում են գերմանական ժողովը-
դի կողմից: Բիկկերտ սասց, որ ընտրու-
թիւնների հետեւանքները նրան բոլորովին
չեն վշտացնում, որովհետև նրանք իր կու-
սակցութեան համար բարեկաջող են: Ինչ
կը վերաբերի առևտրի ազատութեանը, ին-
քը Բիսմարկ մի ժամանակ այդ ազատու-
թեան կողմնակիցների առաջնորդ էր և
դժուար է հաւատալ, որ նա և իր բարե-
կամները այդպէս շուտ փոխեցին իրանց
կարծիքները: Իշխան Բիսմարկ խոստացաւ
անյապաղ ներկայացնել ընտրողական ցու-
ցակները և զարմանք յայտնեց, որ ազատա-
միտները իրանց ճառերով այդքան զբաղ-
վում են իր անձնականութեամբ: Այն նա-
խատիւքին, որ նա շուտով փոխում է իր
կարծիքները, Բիսմարկ պատասխանեց, որ
իր ծառայութեան առաջին 15 տարիները
նա այնքան զբաղված էր արտաքին քաղա-
քականութեամբ, որ ժամանակ չունէր ու-
շաղիկ լինելու համար ներքին գործերին:
Վերջը նա հասկացաւ, որ առևտրի ազա-
տութիւնը քանզում է երկիրը: Կառավա-
րութիւնը իր ժամանակի հետ առաջ է
ընթանում, իսկ առաջդէմները յետ էին
մնում և անարժէք կուսակցութիւն էին կա-

թեան հետ: Բայց տեսնենք, թէ ինչպէս է վարվում նրա հետ գործարանատէրը, թէ որքան նա գնահատում մշակի այդ դուռը աշխատանքները, Ամենից առաջ ի հարկէ, հարկաւոր է մշական խօսք ասել մշակի վարձի մասին: Երբ որի պատճառով նա յանձն է աւելում որ վայ մէջ միայն 3—4 ժամ հանգստանալ ենքոր մշակներէր: Առաջին՝ բոլոր գործարանատէրներում մշակները միապաի չեն վարձատրվում: Եւ գործարաններում, որոնց տէրերը հարուստ են, նրա վարձը համեմատաբար բարձր է քան թէ փոքրերում: Վերջիններում մշակները ստանում են ամսական 10—14—16 ր. ոչ աւել, մինչդեռ ամէ գործարաններում ստանում են 12—16—18 ր. կամ միջին թիւով 15 ր. ընդլի: Երկրորդ՝ թուրք գործարանատէրները համեմատաբար պակաս են վարձատրում մշակներէր, քան թէ հայերը և ռուսները և այդ պատճառով մշակները վերջիններին վերադասում են առաջիններէրց և քայի այդ թուրքերը շատ յաճախ է պատահում որ մշակների վարձը կամ միանգամայն կտրում են, կամ թէ պայմանաւորվում են, կամ թալիս: Թուրք գործարանատէրը մշակի վարձը երբեք ամենից ամիս լիովին հատուցանում, այլ ամին սնդգամ պահում է նրա մի յայտնի մասը իբր գրաւ, որ մակը իր գործին չը թողնի ու դուրս չը գայ նրանից: Բայց վերջին ի վերջոյ գիտէք նա ինչ է անում,—այդ աւելիմացած փողերի փոխարէնը կամ մի քանի շաբաթ անխտակ ֆօտօգէն է տալիս մշակին, խաբուում ճանապարհ գցում, կամ թէ չէ տակաւին հրէ ժարվում է այդ փողերը վճարելուց: Իսկ մշակը և նաեւ այդ դէպքում քիչ կորող է ինչ—ոչինչ անել չէ ինչ դանապտում դատարանին, ըստ որում գիտէ որ ապարդիւն կանցնեն բոլոր ջանքեր առանց գրաւոր ապացոյցի իր վարձը տիրելու:

մունքն ընդհատելու համար՝ որ կառավարության
թիվները բազմակիսանում է Ֆորագներիով։ Այսին-
չապես կանցլերը այդպէս յաճախակի
է փոփոխութեամբ իր կարծիքները, հասկանալի
է, որ առաջագէշները անկարող են նրա
ետեւից հասնել։ Բայցստացը հետաքրքր-
վում է ոչ թէ ընտրողական թուանշաննե-
րով, այլ՝ նրանցից դուրս բերած եղբայր-
ացութիւններով։ Կանցլերի մեկնութեան հա-
մեմատ պահպանողականներից շատերը մի-
ացրած են սօցիալիստներին հետ, իսկ կղե-
ւորականներից շատերը պահպանողականների
հետ։ Յանկալի կը լինէր, որ կանցլերը
լրացնէր իր ստատիստիկան ցոյց տալով
կայսերական կուսակցութեան կորուստները։
Բիսմարկ ասաց. «Դարձեալ ինչանով են ըզ-
բաղվում։ Ո՞վ կը լինի ձեր յարձակմունքնե-
րի առարկան, երբ ես չեմ լինի։ Կայսերա-
կան կուսակցութիւնը 1878 թուականին
785,000 ձայներ ստացաւ, իսկ 1881 թուա-
կանին 347,000։ Բայց դրա պատճառն
այն է, որ սովորաբար պաշտպանողական
գիրք բռնող միջին կուսակցութիւնները
միշտ թուլանում են ընտրողական կու-
ժամանակ։ Ազատամիտ կուսակցութիւնը
հետզհետէ դէպի ձախ է հակվում։ Գու-
ցէ գա այն հետեւանքները կունենայ, ինչ
որ մենք Ֆրանսիայի մէջ ենք տեսնում։
Միւս կողմից պահպանողական կուսակցու-
թիւնն էլ երբ սկսում է ընդդիմադրել,
նոյնպէս չափազանցութիւններ է անում»
Առաջագէշն էլ նկատեց, որ Բիսմարկ
կայսրին անհաւատարմութիւն է ներշնչում
դէպի ազատամիտները, նրանց հանրապե-
տական ձգտումներ, վերաբերելով։ Հենել
աւելացրեց, որ յետագիմականները միշտ
դիմում են այդ միջոցին, հէնց որ երկրի
մէջ սկսում է իսկական սահմանադրական
կենսւք։ Իշխան Բիսմարկ ասաց. «Ես յետա-
դիմական չեմ։ Ես գերմանական սահմանա-
դրութեան ձգտարիտ կողմնակից եմ։ Հենել
իսկական սահմանադրութիւն անուանում է
այն սահմանադրութիւնը, որ յեղափոխու-
թիւնից յետոյ ստեղծեց անգլիական արիս-

վրա մնալը հաստատելու մասին—հետևաբար
մուտ է մշակին՝ թըբլ ու հեռանալ։ Նոյն իսկ
հայ գործարանատերերի կողմից ևս թիչ չեն պա-
նահուում այդ տեսակ անխղճութիւններ, նա մա-
նաւանդ նրանց գործակատարներին կողմից։ Եւ
ինքն հարկաւոր, հաղաբաւոր անգամ ականա-
տես եւմ եղել այնպիսի դէպքերին, երբ հարպին
հայ գործակատարը իր տիրոջից լիովին աւանելով
մշակների համար վարձ, յետ է գցել իր համար
արա մի մասը հազար տեսակ խարդախութիւն-
ների մտցնելով մշակների հաշիւներին մէջ։ Գեռ
ևս այդ տեսնելով գտնվում են այնպիսի միա-
միտներ, որոնք զարմանում են տեսնելով թէ
այն գործակատարը, որը հազիւ մասական 25—
30 ր. առճիկ ունի, մի քանի տարիների ընթաց-
քում ոչ թէ միայն կապիտալ է կազմում իրան
համար, այլ և ինքնուրոյն վաճառական դառ-
նում։ Իսկ ինչ վերաբերվում է այն գործարանա-
տերերին, որոնք մշակների վարձը անմիջապէս
հատուցանում են իրանք, առանց գործակատար-
ների միջնորդութեան — այդ մասին կարող եմ
բացարձակապէս ասել, որ նրանցից շատ թիչներ
չեն գերաբնացում իրանց գործակատարներին,
Սակայն պէտք է խոստովանած, որ կան այն-
պիսիները ևս, որոնք մշակներին վարձատրում են
խղճմտաբար և շատ անգամ բացի նրանց հասա-
նելի վարձից տալիս են և աւելորդ ընծաներ։
Այդպիսիները մօտ մշակները բարւոք են համա-
րում ծառայել համեմատաբար թիչ վարձով, քան
թէ մնացեալները մօտ աւելով, ըստ որում նրանք
գիտեն, թէ խարդախ գործարանատէրը որքան
ոչ որ աւատ վարձ խոստանայ, այդու ամենայնիւ
նա իր խոստացածը լիովին չէ հատուցանելու
թէ ինչպէս է խարդախ գործարանատէրը գործ
ածում իր խաբէբայութիւնները մշակների հա-
շիւների վերաբերմամբ,— ահա ձեզ մի օրինակ

ըստ համար Այդ սահմանադրութիւնը օգ-
 նեց անգլիական արխիտօկրատային կանգնել
 թագաւորի և ժողովրդի մէջ և երկիրը
 իրանց ձեռքն առնել: Մենք այնպիսի սահ-
 մանադրութիւն ունենք, որով թագաւորի
 իրաւունքները կատարելապէս որոշված են
 և ես չեմ բաժանում այն կարծիքը, թէ
 կայսրը անձնականապէս չէ կարող իր ժողո-
 վրդի հետ խօսել: Յիշում եմ, ես էլ լը-
 սել եմ ուսանողական տարիներում 1830
 և աւելի ուշ 1848 թուականին, որ մի-
 նիստերը չեն թոյլ տալիս, որ ժողովր-
 դի ձայնը հասնի կայսրին: Բայց ճշմարիտ
 մեր ժամանակներում այդպիսի խօսքերը
 նշանակութիւն չունեն: Կայսրը կարգում է
 մեր բոլոր վիճարանութիւնները, ուրեմն ես
 ինչպէս կարող եմ նրա ականջները ծած-
 կել: « Հաստատելով իր խօսքերը, որ կու-
 սակցութիւնները հակվում են դէպի հան-
 րապետութիւն, Բիսմարկ ՚ի միջի այլոց օ-
 րինակ բերեց խօսքիս: «Մինչև անգամ
 Գերմանիայի մէջ միթէ մենք չենք տես-
 նում, որ գործերը այդպիսի ուղղութիւն
 են ստանում, երբ պրուսական զինուոր-
 ականութիւնը նրան արգելքների չէ դնում:
 Ինչով ապահով էք, որ ձեր միակ խօսքով
 կարող էք կանգնեցնել այդ ճանապարհի
 վրա 45,000,000 մարդ: Նրանք կը յաղթեն
 ձեզ, կը տանեն իրանց հոսանքի հետ: Ես
 չեմ ասում, որ դա անպատճառ կը պատա-
 հի, բայց ես իրաւունք ունեմ իմ փորձա-
 ռութեան վրա հիմնված կարծիք յայտնել:
 Ես զիտեմ, որ դուք ինձ դիվտատօր
 էք անուանում, հէնց որ ես կամենում եմ
 իմ լեզուից նոյն գործածութիւնն անել, որ
 դուք էք անում: Ո՞վ որ ձեկպէս չէ մտա-
 ծում, նա անպատճառ դիվտատօր է: Գուք
 կամենում էք, որ երբ կը հարցնեն իմ կար-
 ծիքը մի բանի մասին, օրինակ մաքսային
 հարկի մասին, որ ես դիմեմ Բամբերգերին
 կամ մի ուրիշին և հարցնեմ. «պ. Բամ-
 բերգեր, ես ի՞նչ եմ կարծում մաքսային
 հարկերի մասին: Ոչ պարոններ, այդ եր-
 բէք չի պատահի: Գուք, եթէ կամենաք,
 կարող էք բոլոր գործերը դադարեցնել. մի-

Գլխուք թէ նա վարձել է Մաթոսին կամ Կիրակոսին ամսական 16 բ. ռոճիկով բանել իր գործարանում. նախ՝ նա առաջին երեք—չորս օրը կամ մի ամիսով շարունակ ստիպում է նրան բանել անվարձ իրրե թէ փորձելու համար, արդեօք Մաթոսը ընդունակ է գործելու թէ ոչ։ Եթէ ընդունակ է գտնում՝ գործարանատէրը թողնում է նրան իր մօտ, իսկ եթէ ոչ, այդ մի շաբաթից յետոյ արձակում է առանց վճարելու նրան հասանելու վարձը։ Այն միակը, որ մնում է շարունակ գործելու, ոչ զորաւոր պայմանագրութիւն չէ կապում գործարանատիրով հետ, նա միայն հաւատում է սրա խօսքին։ Բայց ինչ վերաբերվում է վերջինին՝ սրան հարկաւոր չէ ունենալ մշակի հետ գրաւոր կապակցութիւն. որովհետեւ նա ապահովում է իրան ամենայն ամիս մշակի վարձից մի յայտնի մաս պահելով և գիտէ որ երբեք մշակը չի հեռանայ իր գործից քանի որ հակառակ դէպքում նա հաւատացած է, որ իր գրկով իր վարձից Այդդիսով անցնում են ամիսներ, տարիներ և մշակը մի օր վերջապէս ցանկանում է վերադառնալ հայրենիքը կարօտելով իր սիրելի ընտանիքի ու զաւակներին տեսութեան կամ թէ ոչ նա լուր է ստանում թէ ընտանիքի անդամներէրց մէկը մեռծ ի մահ հիւանդ է և պահանջում է իրան։ Մշակը դիմելով իր տիրոջը խնդրում է վերջացնել հանցը և արձակել, բայց վերջինը այդ հանգամանքում զիտէ թէ ինչ պիտի պատասխանէ, նա իր դասը սերտած ունի։

(Կը շարունակվի)

այն ամեն բանին «ոչ» ասացէք: Այն ժամանակ մենք հաստատութեամբ կը վերջացնենք բեւեռի հարցը և կը հեռանանք մինչև փետրվարը: Ձեզ թողնում եմ դատել, թէ այդպիսի վարմունքը որքան օգտակար կը լինի պետութեան համար: Ինչ մեղադրում են, որ ես չեմ հետևում ժողովրդական կարծիքներին հոսանքին: Բայց որտեղ է այդ հոսանքը: Ես միայն փորձելի առեալ-ներ կ'ամ տեսնում: Ես տեսնում եմ 8 կամ 10 կուսակցական բաժիններ և ոչ մի մեծամասնութիւն:»

ՖԻԱՆՍԻԱ

Նոյեմբերի 19-ին պատգամաւորներին ժողովը 400 ձայներով մեծամասնութեամբ 52-ի դէմ հաւանութիւն տուեց կառավարութեանը հոսանքի համար պահանջած ծախսերին: Արմատականները չը մասնակցեցին քուէարկութեանը: Վիճարանութիւններին ժամանակ Գամբետտա ասաց. «Դաշնագրութիւնը հոսանքի հետ գոյութիւն ունի և ոչ մի բողոք չէ կարող նրան ոչնչացնել: Այդ դաշնագրութիւնը միջոց է տալիս բէյի կառավարութեանը զեղծունեութիւն վերջ դնել, իսկ այդ գործով հետաքրքրված են բոլոր ազգերը:» Գամբետտա ոչինչ չունի խառն դատարաններ հիմնելու դէմ: հոսանքի միացնելը Գամբետտայի հետ փոխադարձ է և Գամբետտա մերժում է այդ գործը: հոսանքից բոլորովին հրաժարվելը կը ֆեաթ Ֆրանսիայի արժանաւորութեանը և կառավարութեան վրա ծանր պատասխանատուութիւն կը դնէ: Եթէ Գամբետտայի ցանկանում է պատահարներից ազատ արտաքին քաղաքականութիւն ունենալ, նա պէտք է չը հրաժարվի հոսանքից, որ—Ալժիրիայի անհրաժեշտ պահանջն է: հոսանքի գրաւումն չը պէտք է հասնի մինչև Տրիպոլիս, որովհետեւ վրտանաւոր է Թուրքիայի հետ սահմանակից լինել: հոսանքի հետ դաշնագրութիւնը հաստատված օրէնք է ներկայացնում, որի որոշումները պէտք է իրագործել: Իր ժամանակին կառավարութիւնը մի միջոց կառավարի դաշնագրութիւնը իրագործելու համար:

«Temps» լրագիրը յայտնի ուսումնական Լաֆերրերի դատողութիւններ է տպագրում սահմանադրութեան վերաբնութեան մասին: Միւս լրագիրներն էլ ամեն օր խօսում են այդ հարցի մասին: Սենատի վերանորոգութեան և պատգամաւորներին ցուցակներով ընտրելու մասին օրինագիծները կառավարութիւնը կը ներկայացնէ եկող տարվայ յունվարին 75 նոր սենատորներ ընտրելուց յետոյ: Սենատի հաւատարմատարների ընտրութիւնները, որոնք իրանց կողմից պէտք է սենատորներ ընտրեն, ազդող հետեւանքներ ունեցան հանրապետականների համար: Սենատի պահպանողականները 20 տեղերից աւելի կը կորցնեն, այնպէս որ մինիստրական նախագիծը իր կողմը նշանաւոր մեծամասնութիւն կունենայ:

Նոյեմբերի 19-ին Ֆրանսիական պատգամաւորներին ժողովի նիստին բազմաթիւ հասարակութիւն կար: Մինիստրներից ներկայ էին Գամբետտա, Ալլեն-Տարթէ, Վալդէի Բուսսո, Կազո, Կոշլի և Բուլիէ: Այդ նիստին պէտք է քննարկել կառավարութեան պահանջած կրեդիտը հոսանքի արշաւանքի ծախսերը ծածկելու համար: Բոնապարտիստ Գելաֆոս յայտնեց, որ նա ձայն չի տալ կրեդիտի համար, եթէ նա պահանջվում է հոսանքի դաշնագիրը իր վերջնական նպատակին հասցնելու համար: Գամբետտա

ասաց. «Ես դարձնում եմ, որ հոսանքի դաշնագիրը Ֆրանսիական ազգային ժողովներից հաստատվելուց յետոյ գտնվում են մարդիկ, որոնք պահանջում են, որ Գամբետտայի հրաժարվի իր ստորագրութիւնից: Գաշնագրի հետեւանքները կը քննվեն իր ժամանակին, իսկ այժմ հարցը նրանում է, որ դաշնագիրը ոյժ ունենայ Գամբետտայի համար և պարտաւորեցուցի լինի թէ նրանց համար, որոնք նրան հաւանքին և թէ նրանց համար, որոնք մերժում էին նրան: Երբ եռանդով շարունակվող և մեր գինւորներին պատիւ բերող պատերազմական գործողութիւնները կը հասցնեն մտադրված նպատակին, այն ժամանակ կառավարութիւնը մի օրինադիւ կը ներկայացնէ դաշնագիրը իրագործելու համար:» Արմատական կուսակցութեան անդամ Պելտան յայտնեց, որ պատգամաւորների ժողովը չէ կարող երկրորդ անգամ անցնել հոսանքի հարցին, մինչև կառավարութեանը դրական բացատրութիւններ չը ստանայ հոսանքի արշաւանքի նպատակների վերաբերութեամբ: Գամբետտա համաձայնեց դարձեւ մի քանի բացատրութիւններ տալ: Նա խոստովանեց, որ չափազանց դժուար է հոսանքի կառավարութիւնը կատարելապէս կանոնաւոր դարձնել, բայց Եւրոպայի համար մեծ բարեարութիւն կը լինի, եթէ վերջ դնվի այն անկարգութիւններին, որոնք կատարվում են հոսանքի մէջ: Ինչպէս եղիպտոսի, նոյնպէս և հոսանքի մէջ կարելի են ֆինանսական վերանորոգութիւններ: Բէյը նրանց ընդդէմ չէ: Նա ուրախութեամբ կընդունի օտարականների, մանաւանդ Ֆրանսիացիների օգնութիւնը, որոնք նրան իրեն նուաճողներ չեն ներկայացնել: Կառավարութեան նախագիծը խաղաղասիրական վերանորոգութեան շնորհիւ կարելի է նպատակին հասնել: Գոյաւորութիւնները ի հարկէ անփախչելի են, բայց նրանցից ամենամեծը հոսանքի միացնելը կը լինէր, որ մեծ պատասխանատուութիւն կը դնէր կառավարութեան վրա և պետութիւններին կը զբոսնէր: Գամբետտայի դէմ: հոսանքի բազմաթիւ թողնելով, նոյնպէս կարելի է այդ խնդիրը լուծել: Բայց այդպիսի քայլը ոչ թէ միայն կը ֆեաթ Ֆրանսիայի նշանակութեանը, այլ մինչև անգամ առիթ կը տար եւրոպացիներին կոտորելու համար, որի պատասխանատուութիւնը Գամբետտայի վրա կը դնէին: Գամբետտայի համար անհրաժեշտ է արշաւանքը մինչև վերջը հասցնել: Պատեւ լրագրական գործողութիւնները վերջանում են, ժամանակ է վարչական վերանորոգութիւնների մասին մտածել, որպէս զի Ալժիրիան խաղաղասէր դրացիներ ունենայ: Գամբետտա հարկաւոր չէ համարում զրաւել հոսանքը, մինչև Տրիպոլիսի սահմանները: Նրա կարծիքով աւելի լաւ է օրինակ առնել Անգլիայի քաղաքականութիւնը: Հնդկաստանի մէջ, հովանաւորութեան քաղաքականութիւնը: Այսպէս թէ այնպէս դաշնագիրը բէյի հետ պէտք է պարտադիր օրէնքի ոյժ ունենայ: Նրա իրագործման նախագիծը իր ժամանակին կառավարվի պատգամաւորների ժողովի քննութեանը: Գամբետտայի քաղաքականութիւնը բացառապէս խաղաղասիրական բնաւորութիւն կունենայ: Գամբետտայի կառավարութեան առաջին հոգար կը լինի արդիւնաբերութեան և առեւտրի զարգացումը: Այդպէս, օրինակ, վերոյիշեալ շրջաններից մէկի մէջ 6000 ընտրողներից 5000 ընտրողները կաշաւված էին: Ընտրութիւնների հետեւանքը յեղաշրջված էր ամենախայտառակ կերպով: Բարձրագոյն ատեանը, վախենալով, որ այդպիսի օրինակները անբարոյականացնող ազդեցութիւն չունենան միացած ընտրողների վրա, վճռեց օրինակելի կերպով պատժել մեղաւորներին: Գատարանը երեքից մինչև ինն ամիս բանտարկութեան դատաւարուց բոլորին, ուղարկութիւն չը դարձնելով այն բանի վրա, որ մեղադրվածներից չափերը հասարակական բարձր դիրք ունեն:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Моск. Телеграфъ» լրագիրն Կ. Պոլսից հաղորդում են որ այս օրերս լորդ Գիֆորդին և պ. Նովիկով այցելեցին Սալիդ-փաշային հայոց խնդրի մասին բանակցելու համար: Հայոց պատրիարք Ներսէս հրաժարական է տուել:

—Լրագիրները հաղորդում են, որ գերմանական կայսրը հիւանդութեան պատճառով թողնելու է պետութեան կառավարութիւնը և թագաժառանգ իշխանը նշանակելու է Բէզլետ: Գերմանական ազատամիտ լրագիրները գուշակում են, որ այդ կառավարական փոփոխութեամբ գերմանական տէրութիւնը կընդունի աւելի ազատամիտ ուղղութիւն, քանի որ յայտնի է թէ թագաժառանգը համաձայն չէ իշխան Բիսմարկի քաղաքականութեան հետ:

—Ինչպէս որ Վիլհելմ կայսրի գահական ճառը տէրութեան հրամանով տարածվեցաւ ամբողջ Գերմանիայում մօտ հարիւր հազար օրինակների թւով, այնպէս էլ առաջադէմ կուսակցութիւնը տպագրել տուեց նոյնքան թւով իր պարագրուս Բիսմարկի պարզամեղմուտ ասած ճառը և տարածեց ամբողջ Գերմանիայում: Գիտադէմ մամուլը վրդովված է այդ յանդգնութիւնից, տեսնելով որ առաջադիմականները կամենում են մրցել կայսերական ճառի հետ: Բիսմարկի ճառը, իսկապէս, մի կծու պատասխան և կրիտիկ էր Բիսմարկից պարզամեղմուտ կարգացած գահական ճառի:

—Լրագիրները հաղորդում են որ Կ. Պոլսի ուսու դեպքան Նովիկով դիմեց թուրքաց կառավարութեանը, պահանջելով որ Բ. Գուսն էլ ուղարկի իր կողմից մի երկու բժիշկ էրզրումի կողմը, ինչպէս ուղարկեց իր կողմից Ռուսաստանը, որպէս զի էրզրումի շրջակայներում յայտնված ժանտախտի բնաւորութիւնը քննվի:

«Times» լրագիրը մի յօդուած է գրել Ռուսաստանի մասին, որի մէջ հաւատացնում է որ իբր թէ Ռուսաստանը սկսել է գաղտնի կերպով բանակցել Թուրքիայի հետ թուրքաց Հայաստանը իրան միացնելու համար, պատերազմական ծախսերի փոխանակ, որ ունի ստանալու թուրքիայից: Անգլիական լրագիրը ընդդէմ է այդ դիտաւորութեանը: Ռուս կիսապաշտօնական թերթերը հերքում են «Times» լրագրի լուրը:

—Ֆրանսիական լրագիրները հաղորդում են, որ գերմանական դեպքան իշխան Լօֆենբուխ տեսակցեց Գամբետտայի հետ և նրա հետ երկար բարեկամական խօսակցութիւն ունեցաւ:

—Փարիզից լրագիրներին հաղորդում են, որ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի հանրապետութեան նախագահին առաջարկված օրինագիծը, զինապահներում կրօնի դատաւորութեան պարտաւորեցուցիչ լինելը ոչնչացնելու մասին, նախագահ Գրէվին ստորագրեց: Նոյնը, իրանց զաւակներին ուսումնաւարաններ տալով, կարող են այժմ յայտնել, արդեօք ցանկանում են թէ չեն ցանկանում, որ իրանց զաւակները կրօն տուրեն:

—Անգլիական լրագիրները հաղորդում են, որ էրբերդինում 40,000 շտապակական ֆէրմերների հաւատարմատարների մեծ ժողով կայացաւ: Ժողովին մօտ 3,000 մարդիկ հաւաքվեցան: Ընդունած վճիռները պահանջում են հողային վերանորոգութիւններ: Շտապակայում և վաճառորէլ այն ֆէրմերներին, որոնք լաւացրել են իրանց հողաբաժինները: Պահպանողականների միտինգում, Մանչեստրում, լորդ Բէնզոլֆ Զօրչիլ մէկ խիստ ճառախօսութիւն արաւ կառավարութեան դէմ: Նա մեղադրում էր մինիստրութեան արմատական անդամներին այն բանի մէջ, որ նրանք ստորագրեցին Անգլիան. բայց հոսանքի բոլոր փաստերի և վարմունքի միակողմանիութիւնը փոքրացնում է նրա խօսքերի նշանակութիւնը:

—Լօնդօնի լրագիրները հաղորդում են, որ Լօնդօնի բարձրագոյն դատարանը այս օրերս քննում էր մէկ գործ, որը Անգլիայում մեծ տպաւորութիւն գործեց: Գատվում էին տաս մարդիկ, որոնք մեղադրվում էին կաշառք տալու մէջ, Մէլֆօրդում և Մէլֆօրդում եղած վերջին ընտրութիւնների ժամանակ: Քննութիւնը անհաւատալի փաստեր մերկացրեց: Այդպէս, օրինակ, վերոյիշեալ շրջաններից մէկի մէջ 6000 ընտրողներից 5000 ընտրողները կաշառված էին: Ընտրութիւնների հետեւանքը յեղաշրջված էր ամենախայտառակ կերպով: Բարձրագոյն ատեանը, վախենալով, որ այդպիսի օրինակները անբարոյականացնող ազդեցութիւն չունենան միացած ընտրողների վրա, վճռեց օրինակելի կերպով պատժել մեղաւորներին:

նախները անբարոյականացնող ազդեցութիւն չունենան միացած ընտրողների վրա, վճռեց օրինակելի կերպով պատժել մեղաւորներին: Գատարանը երեքից մինչև ինն ամիս բանտարկութեան դատաւարուց բոլորին, ուղարկութիւն չը դարձնելով այն բանի վրա, որ մեղադրվածներից չափերը հասարակական բարձր դիրք ունեն:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գիտօր գործի քննութեան մասին Վալինգտոնի լրագիրները հաղորդում են հետեւեալը: Գիտօն, դատաստանական քննութիւնը սկսվելուց առաջ, դիմեց հասարակութեանը խնդրելով փող ուղարկել իր ան ի սէր արդարութեան և իրան պաշտպանութեան համար: Նա բացատրեց, որ փողերը անանուն կարելի է ուղարկել, Սկովիլի անունով: Պատասխանելով իրան առաջարկած բազմաթիւ հարցմունքներին, Գիտօն, ի միջի այլոց ասեց, որ ֆիզիքապէս ինքն երկնոտ է, և միշտ աշխատում էր վտանգից փախչել, բայց բարոյապէս, երբ ինքն զգում է իր ետեւից Աստուածութեան նեցուկը, —նա դառնում է քաջ, ինչպէս առիւծ: Վերջը նա բարկացաւ և հարցմունքներին այլ ևս չէր պատասխանում: Նրա արած նկատողութեան առիթով, թէ ինքն հաւատում է տաս պատգամներին, դատաւորը յիշեցրեց նրան, որ նրանք մէջ ասվում է՝ «Մի սքսպանիր»: Գիտօն բարկանալով հրաժարվեց քննել այդ հարցը: Նա պնդում էր, որ դատարանը միայն մէկ հարց պէտք է վճռի, թէ Գիտօն երկնքի ներշնչութեամբ էր գործել, թէ չէ: Ամենից շատ բարկացնում էր նրան այն, երբ դատաւորները գործ էին ածում «սպանութիւն» բառը: Այդ բանը ստիպեց նրան բարձր աղաղակել: «Ինչ էք միշտ ասում «սպանել», «սպանութիւն»: Կամ կարելի է ձեզ շատ դուր են գալիս այդ բառերը: Այն արտաքին միջոցը, որով ես հեռացրի նախագահին, իմ գործի հետ ոչինչ չաւարեցութիւն չունի: Սեղադրված ինչ աշխատում էին ստիպել ցոյց տալ այն օրը, երբ նա առաջին անգամ բարձրից ներշնչվեցաւ, բայց նա աղաղակեց: «Ինչքան այդ դատարկ խօսակցութիւնները, իմացեք, որ ես պատրաստ էի հեռացնել նախագահին ամեն ժամանակ, յունիսի կէսից մինչև յուլիսի 2-ը, եթէ ինչ յարմար առիթ պատահէր այդ բանը անել ամերիկական ժողովրդի բարօրութեան համար:»

Գերմանական լրագիրները պատմում են, որ իբր թէ Շվեյցարիայում մէկ ժամագործ անասան կերպով բանող մէկ ժամացոյց հարեց: Կեռ ևս 1879 թիւ յունվար ամսին, նա մագիստրատում մէկ կնքված արկղ ներկայացրեց իր զիւտի երկու օրինակներով: Նորերումս, այսինքն երեսուն և երկու ամիս անցնելուց յետոյ, արկղը բազմաթիւ հասարակութեան ներկայութեամբ բաց արին և նրա մէջ զրկված նորագիւտ ժամացոյցները շարունակում էին բանել և բոլորովին ճիշդ էին ցոյց տալի ժամանակը:

Արտասահմանական լրագիրները հաղորդում են, որ այս օրերս յայտնի գրող և «Auf der Höhe» ամսագրի խմբագիր Զախէր-Մագդօրի և մայօր Գարդէրի մէջ դուէլ կը կայանայ: Մայօր Գարդէր Զախէր-Մագդօրի աշխատակցութիւնից մէկի ամուսին է, և դուէլի պատճառն այն է, որ խմբագրութիւնը թող է տուել իրան երկու տեղ կընտանել տիկին Գարդէրի յօդուածը: Մայօրը լաւ հակառակորդ կունենայ, որովհետեւ Զախէր-Մագդօր հիւանդի կերպով է մենամարտում: Երբ նա համալսարանի պրիվատ-դոցէնտ էր, նա 32 մենամարտ է ունեցել:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒՄԻՐԻ, 2 զեկտեմբերի Պետական խորհուրդը նոյեմբերի 30-ին որոշեց ամեն տեղ պակասեցնել 1 լուրջով իւրաքանչիւր մարդու վրա յետգնողական վրձարները, իսկ 12 միլիօն գումարից այնուհետեւ ինչ որ կը ֆեաթ գործ դնել յետգնողական վրձարները փոքրացնելու համար աւելի պէտք ունեցող տեղերում:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԵՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դուրս եկան մամուլի տակից Սեդրակ Մանգինյանի հետեւեալ աշխատութիւնը. «ԿԵՆՏԵՔԻ ՀԱՆՊԱՄԱՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ»։ Միտական զգոյցների Զորքորդ տարուայ դասընթացը և միանգամայն Ա. Բ. և Գ. տարիների համար հրահանգ։ Վաճառվում է բացառապէս «Կենտրոնական պրակտիկական» գինն է 75 կոպէկ։

Տրվում է վարձով ԵՐԿՈՒ ՍԵՆԵԱԿ. Հայոց բազարում ԴՕԿՏՈՐՍԿԻ փողոցի վրա № 2.

1—2

ԲԱԹՈՒՄԻ

Կ Օ Մ Ի Ս Ի Օ Ն Ե Ր

ԱՐՇԱԿ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆՑ

Ընդունում է ամեն տեսակ պատուէրներ, յանձնարարութիւններ և ապագարանք։

4—20

Въ Редакціи газеты

«МШАКЪ»

Продается

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“

Д. Григорія АРЦРУНИ.

Брошюра напечатана въ Москвѣ.

Цѣна 25 коп.

ԲԷՍՏՕՐԱՆԸ

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՈՆԻ ՄՕՏ

Մի նոր տիրոջ ձեռքն անցնելով, ստացել է այժմ մի բոլորովին այլ և ԳԵՂԵՏԻԿ ՏԵՍԲ, ունի բնակարան և ԲՆԹՐԻՔՆԵՐ, նոյնպէս և լաւ ԽՄԻՉԳՆԵՐ։ Գները շատ էփԱՆ են

12—20

144 Արժուէրու գալերէա 144 ամենաէփան պահեստ մերէի և հայելիներ։

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԵՄ եկեղեցական պատկերների, քանդակագործ և ոսկէգօծ աշխատանքներ։ Պատկերները լակով ծածկում են և ապակիով շինում են ընկուզենու շրջանակներ։ Այս բոլոր աշխատանքները ինձ մօտ ուրիշներին աւելի էփան են կատարվում։ Հասցէն. Սապէօրիայա փողոց տուն № 8, իշխան Մկրտիչի տան ետեւը։ Դաւիթ Գրիգորի։

4—5 (5)

ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Խորհուրդը կովկասում յայտնում է, որ կանոնադրութեան §§ 16 և 18 հիման վրա ընկերութեան գործադրութիւնը բացի խորհուրդից յանձնվում է և ՏԵՂԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ Կովկասի և Անդրկովկասի բոլոր քաղաքներում և տեղերում, երբ երկուսն անդամների թիւը յայտնի տեղում հասնում է 15 և երբ իրանց գործողութիւնները սկսելու համար կը ստանան ԽՈՐՀՐԻ ԹՈՅԼՏՈՒԹԻՒՆԸ։ Յանկայողները բանալ ընկերութեան տեղական վարչութիւններ կանոնադրութեան ձեռք հիման վրա հրահրվում են այդ առարկայի մասին իրանց միջնորդութիւնները ուղղել ընկերութեան խորհրդին, որ զբաղւում է Թիֆլիսում, Ֆրէյլինսկայա փողոց տուն № 9, բնակարան Ա. Ս. Ս. ՆԱՆՏՎԻ, աւելացնելով անհրաժեշտ տեղեկութիւնները։

Ընկերութեան կանոնադրութիւնը արւարձ է «Кавказъ» լրագրի №№ 226 և 227 և «Մեղու Հայաստանի» № 184 մէջ։ Խորհուրդը անյապաղ կուղարկի կանոնադրութիւնը, հէնց որ նա կը պահանջվի։

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ 25% ԷՓԱՆ քան թէ ուրիշ տեղ. Թէ՛, կալաօ, ՇՕԿՈՒՄ, բիսկիւաներ, մուրաբաներ, բրինձ, ամաններ, բաժակներ, բոկալներ, թէյյամաններ, սուզօններ, ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, երես լուանալու ամաններ, ԿՈՂՊԷՔՆԵՐ, ԶԳԵՍԱԿԱՆՆԵՐ, գզալներ, դանակներ, ԳՐԻՉՆԵՐ, թուղթ, ծրարներ, տետրակներ, մատիաներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ԲԷՎՈՂԱՆԵՐ, մէջքակապներ, կէօնիկ, ԹԱՄԲԵՐ, սանձեր, ութներ, ՄԱՀՃԱԿԱՆՆԵՐ, երեսբիւններ, թաշկինակներ, կանոնց գուլթաներ, մարգերանց գուլթաներ, տուպետի սպան, հոտաւէտ ջրեր, շերբետ, ցիտրան մագնիզիա, խինայի գինի, պօրուվէյն, խեբես, կոնիակ և 1,000 այլ առարկաներ։ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՒՄԵՋ։ ՆՈՅՆ ՏԵՂԸ վաճառականներին ՄԵԾ քանութիւնում Ծախվում է ԹԷՑ. պուզերով 40, 46, 52, 58, ր., իսկ ֆուսներով 1 ր. 1 ր. 10 ր., 1 ր. 20 ր., 1 ր. 40 ր., 1 ր. 60 ր. և 1 ր. 80 ր., իսկ ամենաբարձր թէյը ֆուսներ 2 ր. քաշը ԱՌԱՆՑ ԹՂԹԻ։ ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ 20—60 ր. և 20Կ-ԲՕՐ (chokl bore) George Dau-ի գործարանից 120 ր., լէփօվներ 4—34 ր., ԲՈՒԼԴՈԳ (bull dog) 11—20 ր., կանոնց թամբեր 65 ր., շեֆիլդի դանակներ 3 ր. 50 ր. գիւլիներ, այլոքներ կիսագնով, ֆելտրոներ և այլն։ Ամենամեծ պահեստ հրացանների և լէփօվների թիֆլիսում։

62—100

Վ ա ճ ա ռ վ ու մ են 15,000 ամաններ առաջին տեսակի 15 ր. հատը, 12,000 խրուստալի բաժակներ 25 ր. հատը, 10,000 րօկալ և բաժակներ 10 ր. հատը, 10,000 մատ ու զարաններ և կողպէքներ 15 ր. հատը, 10,000 ա ս ե զ 8—40 ր. հատը, 10,000 պենայներ 5 ր., 5,000 շէշ պօրուվէյն և խեբես 1 ր. հատը, 2,000 արշին կէօնիկա 60 ր.—2 ր. արշինը, 2,000 գիւլիներ մատի տներ և զրչալթեր 8 ր. գիւլիներ, 2,000 Փ. հնդկական բրինձ 7, 8 և 10 ր. ֆուսներ, 1000 ֆուս լէպէօշկա 50 ր. ֆուսներ, 600 անգլիական րէփօլի րներ 4—34 ր. հատը, 300 անգլիական հրացաններ 20—100 ր. հատը, զրապ, արիկօ, ալբոմներ, ձեւապա պալտներ, ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ, վարտիներ, հագուստ ԳԼԿՈՎ. Ծախվում է ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՒՄԵՋ. նոյն տեղը Ծախվում է Ծովային ԽՈՏ պուզը 2 ր. 50 ր. 14—60

ՇԻՐԱԿ՝ տեղագրութիւն պատկերացոյց, հաւաքեց Հ. Ղ. Ա. լ շ ա ն

Մանրամասն և հարազատ հետազոտութիւն Շիրակ գաւառի, գեղեցիկ քարտէզով և շքեղ պատկերներով զարդարւած։ Մ. Ա. լ շ ա նի այս վերջին աշխատարկութիւնը ամենապատուաւոր և առաջնակարգ տեղ պէտք է բռնէ ոչ միայն նոյն հեղինակի մինչև այժմ լայն տեսած ընտիր երկարարկութիւնների մէջ, այլ և հայկական համայն գրականութեան ծանրակշիւր զարդերից մինը պիտի համարուի։ Ամենայն հայ, որի համար թանկ է իր ազգի անցած գնացած փառքերի նշխարների հետազոտութիւնն ու մշակութիւնը, ազանութեամբ պիտի ձեռք առնէ և իր գրասեղանի անհրաժեշտ սեպհականութիւններից առաջինը պիտի դարձնէ սրան։ Գինն է 10 ր. ճանապարհի ծախքը 50 կոպ.։

Գ. Մինաս Զեղազի վերջին գրութեքի առաջին հատորն է, որի մէջ յօրինողը շարունակում է այն քանակաւոր դրաբարը պաշտպանողների դէմ, որի սկիզբը ծանօթ է մեզ իւր դատարարականութիւն անունով գրքից։ Բացի լեզուագիտական հակիրճ և ազգու յօդուածներից, այս գրքի մէջ ընթերցողը կը գտնէ տեղեկութիւններ նաև ուրիշ մի քանի հետաքրքիր հարցերի վերաբերութեամբ։ Գինն է մէկ ռուբլի. ճանապարհի ծախքը 10 կ.։

վ ա ճ ա ռ վ ու մ են

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ.

Դուրս եկան մամուլի տակից Գրիգոր Ծահրուղանի հետեւեալ թարգմանութիւնները։

1) ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԴԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ, ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆՈՑ ՎԵՐԱՅ ՀԻՄՆՈՒԱԾ. հեղ. Ժ. Բամբասանի. Ֆրանսիա և 2) ՊԱՊԻ ԶԵՆՈՑՆԵՐԸ. մանկական վէպ անգլիական կեանքից. Զումին վաճառվում են բացառապէս «Կենտրոնական» գրականութեամբ Օտարաբաղաբացի կարող են ուղղակի թարգմանչին դիմել այս հասցեով. Въ г. Тифлисѣ. Григорію Шахъ-Будагянцѣ. Учителю Арм. Духовной Семинаріи Персесянъ.

Նոյն տեղը վաճառվում է թարգմանչի հետեւեալ աշխատութիւնը. «ՄՏԱՐԱՐՈՒ ԲԷԿԿԻ. Գինն է 60 կոպ.։

*) Ցարգելի բաժանորդներս, որոնք 50 կոպ. են վճարել, կը ստանան երկու գիրքը միասին։

2—5

ՆՈՐ ԴՈՒՐՍ ԵԿԱԾ ԳՐԻՔԵՐ

Որոնք վաճառվում են ԶԱԲԱՐԻԱ ԳՐԻԳՐԵԱՆՅԻ «ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ	
1 Բազարաուներ՝ ճանն պատգամք. գինն է	25 ր.
2 Աղայեանց՝ Անահիտ, հին գրքից.	50 "
3 Թզուկ, թարգ. Տէր-Միքայիլեանցի.	30 "
4 Աղքատ մանուկ կամ բարոյական վէպ.	20 "
5 Խաթարալա Սուրբուհեանցի.	50 "
6 Չորս մանրավէպ Տէր-Աւետիսեանի.	20 "
7 Հայերէն լոսո երկխաների համար.	50 "
8 Տէր-Արտեմից՝ Հայաստանի աշխարհագրութիւն.	60 "
9 Կոստանեանց՝ Գրաբառ բայերի խոնհարումը.	25 "
10 Թագուրեան փորձ լեզուագիտական հետազոտութեան.	50 "

Եւս ստացուել է Բոստոնի Տէր-Արամեանցի 1882 թուի ՕՐԱՅՈՑՑ, գինն է 15 կոպ. գուճարով աւանդներին զիջումն կը լինի։

Դուրս եկան մեր տպարանից և վաճառվում են նոյնքերի 15-ից սկսեալ՝ Ա. ԱՄԵՆՈՐԵԱՅ ՀԱՏՈՒԱԾԱԿԱՆ ՕՐԱՅՈՑՑ 1882 Փ. Թ.

Մեծ թուանշաններով, հայկական կիւրակներն տպուած են կապուտ գունով. իսկ կայեքական տուն օրերն տպուած են կարմիր գունով։ Դրուած են Հայկական, Յուդիա-Առաքելական համառ. դրուած են։ Որ պատմական անցքերի Հայոցի Մահ նշանաւոր անձանց Հայոց։ Օրացոյցի տախտակն զարդարուած է գեղաքանդակ գեղեցիկ պատկերներով, կրօնական և ազգային յիշատակարաններով. Դաստառակի, և Ս. Էջմիածնայ պատկերներով։ Եւ այս բոլորը մի զարդ է ամեն մի հայու գրասենեակի համար։

Գ Ի Ն Ն Ե 1 ԲՈՒԲԼԻ 25 ԿՕՊ.

Բ. Մեծադիր ՕՐԱՅՈՑՑ 1882 թ. ք. Բոլոր Օրհ. հրց. մի. հր. և այլն դրուած են կարգաւ։ Հանդերձ ՄԵՂԻԿ ԸՆՏԱՆԵԱՅ՝ է. տ. յաւելուածով։ Սկզբում ԳԵՂԱՔԱՆԻԱԿ պատկերք. Եւս քանակաւոր զարդարուած է գեղաքանդակ գեղեցիկ պատկերներով, կրօնական և ազգային յիշատակարաններով. Դաստառակի, և Ս. Էջմիածնայ պատկերներով։ Եւ այս բոլորը մի զարդ է ամեն մի հայու գրասենեակի համար։

Գ. Փոքրադիր ՕՐԱՅՈՑՑ 1882 թ. ք. Բոլոր Օրհ. հրց. մի. հր. և այլն դրուած են կարգաւ։ Հանդերձ 2 գեղաքան. պատկերներով։ ԵՐՁԱՆԿԱՅԻՇԱՍԿԱՆ ՆԵՐՍԷՍ Ե. կաթողիկոսն։ Եւ ՉԵՄՍ-ԲՐԱՅՍ Հայաստանի Անգղիացիներ։ Գինն է 15 կոպ.։ Բոլոր 3 տեսակ օրացոյցներից գուճարով գնողներին զիջում կը լինի։ Խմբագիր և հրատարակիչ Արգար Գուլամիրանց 3անկայողը կարող են դիմել մեզ այս հասցեով. Въ г. Эривань. А. С. Гуламирянцъ